

2025-03-11

Dnr: SOC 2025/59

Handläggare

Kristina Wallstedt
kristina.wallstedt@vanersborg.se
Zana Savic
zana.savic@vanersborg.se

Mottagare

Kommunstyrelsen

Yttrande över promemorian Hyra anstaltsplatser utomlands Ds 2025:1

Bakgrund

Remiss av promemorian Hyra anstaltsplatser utomlands (Ds 2025:1) inkom till kommunstyrelseförvaltningen den 7 februari 2025. Kommunstyrelsen har den 19 februari beslutat att remittera ärendet till socialnämnden. Socialnämndens yttrande överlämnas till kommunstyrelsen som sedan sammanställer kommunens yttrande till Regeringskansliet.

Sammanfattning av promemorian samt socialnämndens koppling till förslagen

Det pågår ett intensivt reformarbete inom kriminalpolitiken som förväntas öka behovet av platser i häkte och anstalt. Beläggningen inom Kriminalvården har varit mycket hög under flera år. För att möta det ökade platsbehovet planeras utbyggnad och förtätning av befintliga anläggningar samt etablering av nya anläggningar. Utredningen har också undersökt möjligheten att hyra anstaltsplatser utomlands och redovisar i promemorian hur detta praktiskt kan genomföras samt vilka författningsändringar som behövs.

I promemorian föreslås att Kriminalvården ska kunna placera intagna på anstalter utomlands. Det föreslås att vissa kategorier av intagna, såsom minderåriga, inte ska få placeras utomlands. Placering utomlands får inte strida mot svenska rättsprinciper eller internationella förpliktelser.

En stor del av promemorian berör andra myndigheter, främst kriminalvården. Följande ser socialnämnden som intressant utifrån socialtjänstens perspektiv.

Förslag till ny bestämmelse i 2 a kap. 1 a § socialtjänstlagen (SoL)

Den kommun där den enskilde senast vistades i Sverige ska ansvara för stöd och hjälp enligt socialtjänstlagen om den enskilde är placerad i en kriminalvårdsanstalt utomlands och inte är folkbokförd i Sverige.

I promemorian anges följande som skäl till förslaget.

Av 2 kap. 1 § första stycket SoL framgår att varje kommun svarar för socialtjänsten inom sitt område, och har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver. Detta innebär ingen inskränkning i det ansvar som vilar på andra huvudmän.

Enligt 2 a kap. 1 § SoL ansvarar den kommun där den enskilde vistas för stöd och hjälp enligt 2 kap. 1 §, om inte annat följer av 3–5 §§.

Av 2 a kap. 5 § 1 SoL framgår att den kommun där den enskilde är folkbokförd ansvarar för stöd och hjälp under kriminalvård i anstalt.

2025-03-11

Dnr: SOC2025/59

Enligt 9 § första stycket folkbokföringslagen ska en person som är intagen i kriminalvårdsanstalt inte folkbokföras på anstalten. Det innebär att folkbokföringskommunen ansvarar för stöd och hjälp enligt 2 kap. 1 § SoL. Om en person inte är folkbokförd i Sverige, är det vistelsekommunen som har biståndsansvaret.

För en person som inte är folkbokförd i Sverige och som är placerad i anstalt utomlands, finns ingen vistelsekommun i Sverige eftersom personen befinner sig utomlands. Därför behöver det anges vilken kommun som ska ansvara för stöd och hjälp enligt 2 kap. 1 § SoL i dessa fall. Förslaget är därför att den kommun där den enskilde senast vistades i Sverige, ska ansvara för stöd och hjälp enligt 2 kap. SoL. Detta gäller dock endast för enskilda som inte är folkbokförda i Sverige. För den som är folkbokförd i Sverige gäller alltså att det är folkbokföringskommunen som ansvarar för stöd och hjälp under kriminalvård i anstalt (se 2 a kap. 5 § 1 SoL)

Samverkan:

Kriminalvårdens ansvar är begränsat när det gäller att tillgodose intagnas behov av stöd- och vårdinsatser som inte är kopplade till myndighetens återfallsförebyggande insatser. Eftersom ordinarie myndigheter primärt ansvarar för sådana insatser finns ett behov av samverkan med dessa myndigheter. När intagna nu föreslås kunna placeras i anstalt utomlands ställs nya krav på Kriminalvården och de myndigheter som Kriminalvården samverkar med att åstadkomma sådan samverkan även utomlands. Även om det ställs nya krav på Kriminalvården och myndigheter som Arbetsförmedlingen eller socialtjänsten bedöms det inte finnas något behov av författningsändringar för att möjliggöra samverkan även när verkställighet av fängelse sker utomlands.

Socialförvaltningen har en överenskommelse med Kriminalvården avseende samverkan mellan kommunen och Frivården i syfte att personer som är dömda för brott ska kunna återanpassas till samhället. Målgruppen som berörs av överenskommelsen är personer som är aktuella inom frivården Vänersborg som ska ställas under övervakning vid villkorlig frigivning och är hemmahörande i Vänersborg. Målet är att klienten/brukaren har en färdig planering med ett tydligt schema över de individuella insatserna innan personen lämnar anstalten.

Yttrande

Socialnämnden avgränsar sitt yttrande till den delen av förslaget som avser ny bestämmelse i 2 a kap. socialtjänstlagen (2001:453) samt delar som rör samverkan mellan socialnämnden och kriminalvården.

Socialnämnden ser att det kan finnas vissa svårigheter med att utreda rätten till bistånd om personen befinner sig på anstalt utomlands, beroende på om digitala möten är tillräckliga eller ej, att jämföra med om personen är på en anstalt i Sverige då vi kan be eller faktiskt kräva vistelsekommunens hjälp att utreda rätten till bistånd.

Socialnämnden vill betona vikten av att en barnkonsekvensanalys måste upprättas om en dömd person också är förälder, utifrån barnets rätt till sina föräldrar och att upprätthålla ett umgänge där det är lämpligt.

2025-03-11

Dnr: SOC2025/59

Socialnämnden ställer sig positiva till förslaget gällande att minderåriga inte ska få placeras utomlands.

I övrigt har socialnämnden inte något att erinra mot förslaget.

Dan Nyberg
Ordförande socialnämnden

Karin Hallberg
Socialchef